

Учні Пришибської школи, активісти шкільного історичного музею у постійному пошуку. Вони – учасники численних дослідницьких проектів з вивчення минулого рідного краю. За результатами пошуків вони регулярно проводять інформаційно-просвітницькі акції у селах громади «Музей на колесах», виступи пост документального театру (вербатім), вуличні виставки-презентації, розробляють туристично-екскурсійні маршрути, виступають на обласних та всеукраїнських історико-краєзнавчих конференціях учнівської молоді.

Кілька місяців тому стартував наш новий дослідницький проект у другому міжнародному конкурсі молодіжних досліджень "Радянське минуле: (пере)осмислення історії".

Остаточне рішення про свою участь у конкурсі ми приймали після того, як провели групову дискусію «Радянське минуле та його вплив на молодь: вчора, сьогодні, завтра» та відповіли на питання онлайн-опитування щодо ставлення до радянського минулого. Серед шести учасників у нашій дослідницькій команді є як новачки, так і досвідчені учасники попереднього конкурсу.

Уважно ознайомившись з умовами конкурсу, ми обирали тему дослідження в ході дискусії деліберації, до якої залучили всіх учнів віком від 14-ти років. Таким чином ми отримали максимально велику кількість пропозицій, збирали ідеї для теми нашого майбутнього проекту, розглядали переваги, шукали сильні і слабкі місця. При цьому учасники мали змогу змінювати свій вибір під впливом більш переконливих аргументів..

Проаналізувавши всі без винятку варіанти, ми спробували поєднати їх у одному дослідницькому проекті. Наприклад, були пропозиції дослідити історію життя окремої людини та вплив на неї різних чинників (сім'я та родина, оточення (друзі, знайомі), конкретні життєві обставини чи діяльність владних структур) Особливий інтерес у старшокласників викликало повсякдення та побут простих людей у тих населених пунктах, селах і хуторах, які з часом з різних причин зникли. Їх численні назви залишились на старих картах та відображені у прізвищах багатьох наших односельців – нащадків тих, хто у минулому заснував ці поселення.

Важливо було врахувати й можливість використання та критичного аналізу різних джерел. Саме тому ми вирішили зупинити свій вибір на порівняльному дослідженні двох рідних братів, доля яких склалась чомусь абсолютно по-різному.

Один з них – Павло Григоренко став членом ВУЦВК та загинув у 1926 році від рук односельців. Його ім'я носить єдина вулиця у Роботівці, одному із сіл нашої громади.

Другий – Варфоломій Григоренко вступив добровольцем до синьожупанної дивізії армії УНР, пережив арешт НКВС в 1938 році, та попри надсерйозні звинувачення, скоро опинився на волі і прожив довге життя.

Чому у двох рідних братів Григоренків по-різному склалася доля? Що стало вирішальним у їхньому формуванні – життєві умови, історичні умови, оточення чи простий збіг обставин? Чи мали вони можливість свободи вибору свого життєвого шляху?

Таким чином ми визначилися із темою нашої проєктної роботи, яка буде актуальною не лише для нас, але й для всіх вікових груп мешканців нашої громади, як нинішніх, так і колишніх. Адже метою конкурсу глибшого ознайомлення молоді України з тоталітарним минулим радянського періоду, необхідністю його критичного аналізу й переосмислення, актуалізації ролі місцевої й повсякденної історії у ході осмисленого й неупередженого підходу до оцінки історичних подій.

Саме ця тема дає простір для контрверсійних думок та їх критичного осмислення, крім того вона безпосередньо пов'язана з місцевістю, де живуть учасники конкурсу.

Обрана нами тема дає широкий простір для багато перспективного та багатовимірного аналізу: наявні у нашому розпорядженні історичні джерела (автобіографія Павла Григоренка, матеріали справи про арешт Варфоломія Григоренка з архіву СБУ у Полтавській області, листи, спогади, публікації у радянській та зарубіжній українській пресі) дають можливість розглянути історичне минуле рідного краю з позиції різних суб'єктів та їхньої історичної інтерпретації (наприклад, з позиції самих братів, їх односельців, членів родини, представників преси та місцевої влади, слідчих НКВС) Усі вони мали відмінне ціннісне ставлення до життя, представляють різні політичні погляди, належать до різних вікових та соціальних груп.

Крім того ми розглядаємо нашу тему з урахуванням думки різних фахівців – істориків УІНП, краєзнавців, працівників архіву, психологів, журналістів, представників сільської ради. Школярі беруть інтерв'ю у нащадків братів Григоренків, аналізують старі карти місцевості, відшуковуючи на них населені пункти, пов'язані з життям братів Григоренків, що згодом зникли, зробили спробу «прочитати характери» Павла та Варфоломія за їх фотопортретами, використовуючи методи фізіогноміки.

Для зручності учасників всі матеріали та рекомендації були розміщені на спеціально створеній для цього онлайн-платформі в за стосунку Гугл-класрум. Це дає можливість працювати за потреби дистанційно й у

зручний час та спосіб. Адже загалом учні школи проживають у 8 з 13 сіл громади, віддалених одне від одного до 20 км. А в умовах протиепідемічних обмежень це дозволяє ще й створити безпечні умови, не припиняючи роботи над проектом.

Сама робота, розміщена на 10-ти аркушах цифрового полотна хмарної дошки Джембод, буде доступною для всіх бажаючих за посиланням, яке ми оприлюднимо після завершення роботи вже за тиждень.

В рамках участі в конкурсі учні проводять у селах Пришибської громади онлайн-опитування за темою дослідження. Їх цікавить, наскільки односельці обізнані з фактами з життя братів Григоренків, як оцінюють їх діяльність та як ставляться до питання про увічнення пам'яті про них у селах нашої громади.

Питання, на які ми шукаємо відповіді в ході свого дослідження, складні та суперечливі, вони не мають однозначного рішення. Робота над проектом сприяє насамперед особистісному становленню молодих людей, учасників дослідження, які не лише набували нових для себе знань та навичок, але й допомагає у формуванні власної життєвої позиції, зорієнтуватися щодо власного ставлення до минулого й сьогодення.

Для кращого осмислення позиції кожного із героїв нашого проекту ми планували провести аналіз та підведення підсумків у формі імерсивного театру за участю самих конкурсантів. Вони через написання листів від імені представників різних соціальних та вікових груп зможуть іще раз поглянути на героїв дослідження з різних точок зору, щоб всебічно та максимально об'єктивно розглянути поставлені на початку роботи питання.

Важливо буде також максимально презентувати результати нашої роботи у громаді, познайомити односельців з нашою роботою. Усі свої кроки під час дослідження ми висвітлювали у дописах спільноти нашого музею в соціальних мережах. Сьогоднішній виступ на радіо «Кварцит», сподіваюся, також допоможе поширенню інформації про наш проект, сприятиме зацікавленню проблемами переосмислення нашого історичного минулого.

Переможців організатори конкурсу вже у травні-червні 2022 року чекають на нагородження у Києві!